

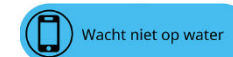
Buurtdraaiboek tegen wateroverlast

Dit buurtdraaiboek is het resultaat van de inzet en de wil van een aantal buurten om zich voor te bereiden op mogelijke hoogwatercrises. Het idee voor dit draaiboek is voortgekomen uit de buurten zelf, die hun krachten bundelden om zich beter te wapenen tegen de impact van wateroverlast. Dit draaiboek is uitgewerkt door het programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL). Hierin werken Waterschap Limburg, Provincie Limburg, de 31 Limburgse gemeenten en het Rijk samen om Limburg beter te beschermen tegen extreme wateroverlast.

Het draaiboek heeft tot doel buurten bewust te maken van de mogelijke gevolgen van (extreme) wateroverlast en laat zien welke maatregelen op collectief buurtniveau getroffen kunnen worden. Het draaiboek is uitgebreid en gedetailleerd, omdat het alle relevante aspecten voor elke fase van een hoogwatercrisis behandelt. Belangrijk om te benadrukken is dat dit draaiboek geen strikte handleiding is; het moet worden aangepast aan de specifieke behoeften en situaties van elke buurt. Het draaiboek zelf is niet primair bedoeld om tijdens een hoogwatercrisis te worden gebruikt, maar eerder om te resulteren in praktische hulpmiddelen zoals een Calamiteitenkaart, checklists en solide afspraken vóór een crisis.

Dit buurtdraaiboek introduceert verschillende rollen en verantwoordelijkheden, waaronder 'Buurt' (alle inwoners van de buurt), 'Buurtgenoten' (individuele inwoners van de buurt) en 'Buurtkernteam' (een team van buurtgenoten dat de coördinatie van het draaiboek op zich neemt). Dit maakt het mogelijk om taken en besluitvorming duidelijk af te stemmen.

Het draaiboek bevat ook verwijzingen naar Wacht niet op water (wachtnietopwater.nl) en Waterklaar (waterklaar.nl). Op de eerstgenoemde website zijn tips te vinden wat u kunt doen vóór, tijdens en na wateroverlast. Deze zijn dus in aanvulling op de in dit draaiboek genoemde maatregelen op buurtniveau. Op de tweede website vindt u maatregelen om uw tuin en directe omgeving te vergroenen. Voor bedrijven, musea, culturele instellingen en monumenten zijn specifieke draaiboeken beschikbaar. Via de QR-codes hiernaast kunt u deze websites ook bereiken.

Disclaimer

Dit document is als handreiking bedoeld en streeft geen volledigheid na. Het dient door een buurt zelf verder uitgewerkt te worden op basis van de specifieke situatie. Voor elk onderdeel geldt dat de toepasseljkheid ervan door de buurt zelf beoordeeld en zo nodig aangepast of buiten gebruik gesteld moet worden. Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend. Ook is WRL niet verantwoordelijk voor gebeurtenissen, die een gevolg zijn van toepassing van dit draaiboek, de checklists of enig onderdeel daarvan.

Inhoudsopgave

1. Vóór hoogwater / wateroverlast (koude fase).....	3
Oprichting calamiteitenteam en rolverdeling.....	3
Draaiboek en checklists.....	4
Informatievoorziening.....	4
Mensen en dieren	5
Wat kunt u samen in de buurt aan maatregelen nemen?	5
Overleg vóóraf met de gemeente	6
Vragen en informatie	6
2. Bij dreigend hoogwater / wateroverlast (lauwe fase)	7
Informatievoorziening.....	7
Mensen en dieren	7
In de buurt.....	8
3. Als het water daadwerkelijk uw buurt bereikt (warme fase)	9
Informatievoorziening.....	9
Mensen en dieren	9
In de buurt.....	10
4. Tijdens hoogwater / wateroverlast	11
Informatievoorziening.....	11
Mensen en dieren	11
In de buurt.....	12
5. Na hoogwater / wateroverlast	13
Informatievoorziening.....	13
Mensen en dieren	13
Maatregelen thuis	14
In de buurt.....	14
Bijlagen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 1: Lijst van onderwerpen ter bespreking met de gemeente	III
Bijlage 2: Lijst van individuele maatregelen in en rond de woning	II

Modeldraaiboek en checklists hoogwater voor buurten in Limburg				
Acties	Door wie?	Wanneer?	Opmerkingen	
1.	Vóór hoogwater / wateroverlast (koude fase)			
	Oprichting calamiteitenteam en rolverdeling			
1.1	Stel voor uw buurt een calamiteitenteam samen dat dit draaiboek en deze checklists op de specifieke situatie in uw buurt gaat afstemmen en eventueel verder aanvult.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	
1.2	Wijs een coördinator voor uw buurt aan die het contact onderhoudt met gemeente, hulpdiensten en andere overheden.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	<p>De coördinator heeft in dit draaiboek/deze checklist ook taken direct voorafgaande aan en tijdens hoogwater. Het verdient daarom aanbeveling om deze persoon te kiezen uit een directe omgeving, die naar verwachting geen last gaat krijgen van hoogwater (in dat geval is hij/zij namelijk op de cruciale momenten naar verwachting niet bezig met het in veiligheid brengen van zijn/haar eigen gezin, dieren en zaken).</p> <p>Besprek met de gemeente of het ook handig is dat deze coördinator een plek/aanspreekpunt heeft ten tijde van hoogwater in het gemeentehuis; zo zijn er altijd directe lijnen.</p> <p>Voor alle functies geldt dat u kunt overwegen om tevens een plaatsvervanger aan te wijzen, zodat altijd iemand beschikbaar is.</p>
1.3	Spreek af wie de beheerder van dit draaiboek is.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	De beheerder van het draaiboek zorgt voor het bijwerken en up-to-date houden van het draaiboek en de checklists. Zorg ervoor dat het draaiboek altijd voor iedereen beschikbaar is, zowel op papier als digitaal.
1.4	Ga na of er buurtgenoten zijn die naar verwachting geen last krijgen van hoogwater en bereid zijn bij hoogwater assistentie te verlenen en bij evacuatie mee te helpen en/of toezicht te houden in verband met ramptoeristen en plundersaars.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	Dit laat onverlet de taken van bijvoorbeeld de politie om toezicht te houden, maar de situatie kan zo'n groot gebied beslaan dat hulpdiensten (tijdelijk) ontoereikende capaciteit hebben en ondersteuning vanuit de omgeving wenselijk is. Maak afspraken met de gemeente hoe te handelen en wat eigen bewoners wel en niet mogen doen.
1.5	Breng in kaart wie in uw buurt over een EHBO-diploma beschikt en/of een medische achtergrond heeft.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	Zet deze gegevens in uw buurtdraaiboek c.q. op de Calamiteitenkaart (zie 1.8).

Draaiboek en checklists				
1.6	Bepaal de grenzen van uw buurt en stem dit zo nodig af met andere buurten in de omgeving, zodat geen mensen buiten de boot vallen. Geef in uw draaiboek duidelijk aan voor welke straten het bestemd is.	Buurtkernteam	Zo spoedig mogelijk	Zet de belangrijkste gegevens, zoals EHBO'ers, opslag van zandzakken, veilige parkeerplekken, enz., op een geografische kaart.
1.7	Loop dit draaiboek en de checklists gezamenlijk met uw Calamiteitenteam (zie 1.1) en daarna met uw buurt door. Werk onderdelen verder uit en voeg buurt-specifieke zaken toe.	Buurtkernteam	Zo spoedig mogelijk	Ga ook gezamenlijk buiten op locatie kijken.
1.8	Maak na afronding van het draaiboek en de checklists een compacte versie, bijvoorbeeld in de vorm van een calamiteitenkaart met de belangrijkste afspraken en (contact)gegevens, zodat mensen deze bij de hand hebben in het geval van (dreigend) hoogwater.	Buurtkernteam	Na afronding draaiboek en checklists	We werken aan een calamiteitenkaart met de belangrijkste algemene informatie die u zelf verder kunt aanvullen. Deze delen we zo spoedig mogelijk via wachtnietopwater.nl/calamiteitenkaart .
1.9	Verspreid draaiboek, checklists en calamiteitenkaart onder de buurtgenoten.	Buurtkernteam	Na afronding draaiboek en checklists	Print het draaiboek en de checklists ook, zodat ze offline gebruikt kunnen worden. De beheerder (zie 1.3) zet hier ook een versienummer met datum op. Zo voorkomt dat u verouderde draaiboeken en checklists gebruikt.
1.10	Spreek een frequentie af waarin wordt gecheckt of het draaiboek, de checklists en de calamiteitenkaart nog actueel zijn. Check vooral ook regelmatig mailadressen, telefoonnummers, contactpersonen en dergelijke.	Buurt	Vanaf eerste verspreiding draaiboek en checklists	Bijvoorbeeld twee keer per jaar een check op de juistheid van contactgegevens, verhuizingen van buurtgenoten, nieuwe bewoners, enz.
Informatievoorziening				
1.11	Stel een Whatsapp groep hoogwater in voor de buurt en informeer de buurtgenoten hierover, zodat zij desgewenst kunnen deelnemen. Wij noemen dit ook wel een "Waterwacht".	Buurt	Zo spoedig mogelijk	Het verdient aanbeveling om een aparte Whatsapp groep in te stellen voor hoogwater met strenge spelregels over de Whatsapp-discipline, zeker ten tijde van een (dreigende) crisissituatie. De ervaring van diverse buurten leert dat het geen aanbeveling verdient om hiervoor de bestaande buurtpreventie app te gebruiken, omdat daarin vaak de vereiste Whatsapp-discipline in de loop van de tijd is gaan ontbreken. Die discipline is in tijden van hoogwater zeer belangrijk. Neem die discipline van tevoren door met de buurtbewoners en tijdens oefeningen. U kunt ook overwegen om een Whatsapp groep in te stellen waarin alleen de beheerders berichten kunnen verzenden.

1.12	Spreek een informatiesysteem af voor buurtgenoten, die geen Whatsapp hebben.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	Telefonisch: telefoonlijst opstellen. Als er veel mensen gewaarschuwd moeten worden: maak een belpiramide (de coördinator belt 5 mensen, die 5 mensen bellen elk ook weer 5 mensen, enzovoorts). Schriftelijk: adressenlijst opstellen met huis- en mailadressen.
Mensen en dieren				
1.13	Breng kwetsbare, niet zelf redzame buurtgenoten, in beeld met informatie over hoe hen te bereiken of familie te informeren, maar ook ten behoeve van hulpdiensten.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	Het gaat om ouderen, mensen die alleen wonen en hulp behoeven, mensen zonder sociale media, mindervalide personen, enz. die (extra) hulp/aandacht nodig hebben (niet zelfredzaam zijn de personen die de handelingen van zelfredzaamheid niet kunnen uitvoeren en zichzelf dus niet in veiligheid kunnen brengen ten tijde van zware ongevallen, rampen en crises).
1.14	Bepaal een veilige plek waar uw weide- of staldieren zo nodig ondergebracht kunnen worden en maak afspraken met de eigenaar van het perceel/de stal. Denk vóóraf na over transportmiddelen in het geval dieren vervoerd moeten worden.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Doe dit in overleg met de LLTB en ga na welke routes wel en niet gebruikt kunnen worden om dieren te transporteren.
1.15	Denk vóóraf na over een veilige plek en transportmiddelen voor uw huisdieren, zowel in huis als in het geval van evacuatie. Vergeet daarbij de vissen in uw vijver niet	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Markeer uw vijver, zodat u weet waar hij ligt op het moment dat uw tuin is overstroomd.
Wat kunt u samen in de buurt aan maatregelen nemen?				
1.16	Bekijk en inventariseer of centrale (tijdelijke) maatregelen in uw buurt soelaas kunnen bieden bij hoogwater. Voorbeelden: een duiker, die een knelpunt vormt, een andere inrichting van de straat, het aanbrengen van schotten op bepaalde plekken, het hoger plaatsen van kastjes met centrale voorzieningen, zoals internet, elektriciteit, enzovoorts.	Buurt en gemeente	Zo spoedig mogelijk	Benoem welke maatregelen dat (kunnen) zijn en welke acties daarbij horen en overleg met de verantwoordelijke overheden, instantie(s) en deskundigen. Het kan ook om maatregelen gaan die ervoor zorgen dat er “extra tijd” ontstaat.
1.17	Bepaal samen veilige parkeerplekken waar uw voertuigen snel naartoe gebracht kunnen worden.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	In overleg met de gemeente of met de eigenaar van een hooggelegen perceel (zoals een vakantiepark, bedrijf, agrariër, enz.).
1.18	Inventariseer wie zandzakken wil hebben en bestel deze collectief bij de gemeente of de instantie waar deze in	Buurt	Zo spoedig mogelijk	Bekijk of het handig is de zandzakken op meerdere plekken in de buurt collectief op te slaan, zodat ze niet van “ver” hoeven te komen. Zorg voor

	uw gemeente verkrijgbaar zijn. Geef zo nodig een maximum aantal per huishouden aan.			een opslag waarin de zandzakken niet afwisselend droog/nat en warm/koud worden.
1.19	Overweeg om gezamenlijk een of meer pompen en/of aggregaten aan te schaffen/te lenen om water in bepaalde delen van de buurt weg te pompen.	Buurt	Na professionele advisering	Laat u hierover altijd eerst professioneel adviseren of dit zinvol, wenselijk en verantwoord is.
Overleg vóóraf met de gemeente				
1.20	Inventariseer welke onderwerpen u met de gemeente en/of andere overheden wilt bespreken. Zie checklist 1.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	
1.21	Meld zaken, die onderhoud en beheer betreffen tijdig bij het waterschap of de gemeente.	Buurtgenoten	Zodra dit aan de orde is	
Vragen en informatie				
1.22	Spreek af dat lopende vragen (buiten een hoogwatercrisis) via de coördinator primair naar de gemeente gaan. Maak zo nodig afspraken over een vaste contactpersoon bij de gemeente.	Buurtkernteam	Zo spoedig mogelijk	Mocht een vraag niet voor de gemeente bestemd zijn, dan geeft de gemeente die vraag door naar de instantie waarvoor ze wel bestemd is. Spreek met de gemeente af dat ze dit ook terugkoppelt naar de melder.

2. Bij dreigend hoogwater / wateroverlast (lauwe fase)				
Informatievoorziening				
2.1	De coördinator stelt zich op de hoogte van de actuele situatie en stelt de buurtgenoten hiervan in kennis. Als er daadwerkelijk hoogwater in de buurt dreigt, informeert de coördinator ook naar een inschatting van de duur van deze situatie en de ernst ervan. De coördinator informeert de buurtgenoten en geeft duidelijk aan welke actie moeten worden ondernomen. Vraag u bij alles wat u doet af: is het veilig?	Coördinator	Zo spoedig mogelijk	Zes elementen zijn van belang: <ul style="list-style-type: none"> • Tijdige informatie • Betrouwbare informatie • Wanneer wordt het water verwacht? • Hoe hoog komt het te staan? • Wat is de verwachte duur? • Wat moet ik doen?
2.2	Spreek af niet individueel allerlei instanties te gaan benaderen, maar dit aan de coördinator over te laten. Deze informeert de buurtgenoten c.q. de buurtgenoten kunnen hem/haar actief benaderen voor informatie.	Buurt	Zo spoedig mogelijk	
Mensen en dieren				
2.3	Zorg dat kinderen en minder mobiele gezinsleden en buurtgenoten tijdig op een veilige plek worden ondergebracht.	Buurtgenoten	Op het moment dat vaststaat dat er een serieuze dreiging is	Inventariseer en regel dit aan de voorkant.
2.4	Zorg dat uw (huis)dieren tijdig binnen zijn c.q. op een veilige plek worden ondergebracht. Zorg bij transport dat u dit doet op een moment dat wegen nog berijdbaar zijn. Vergeet daarbij de vissen in uw vijver niet.	Buurtgenoten	Op het moment dat vaststaat dat er een serieuze dreiging is	Al bij 15 cm. water kan een auto niet meer rijden.
2.5	Check of kwetsbare personen in de buurt hulp nodig hebben en/of eventueel familie gewaarschuwd moet worden. Informeer de coördinator als u zelf stappen onderneemt.	Buurtgenoten en coördinator	Zo spoedig mogelijk	Stem onderling af, verdeel taken en blijf elkaar informeren.

In de buurt				
2.6	Als u pompen in werking stelt: check nog eens goed aan de hand van de actuele omstandigheden waar u naartoe pompt (u wil natuurlijk niet dat uw bureu uw water erbij krijgen).	Buurtgenoten	Op het moment dat dit nodig en zinvol is	
2.7	Verplaats voertuigen tijdig naar de afgesproken plek(ken). Voorkom rijden door ondergelopen straten, omdat dit gevaarlijk kan zijn en extra wateroverlast bezorgt, aangezien het water dan naar weerskanten wordt "opgestuwd".	Buurtgenoten	Op het moment dat vaststaat dat er een serieuze dreiging is	Al bij 15 cm water kan een auto niet meer rijden.
2.8	Zorg dat uw buurt goed bereikbaar blijft voor hulpdiensten, evacuatie, noodreparaties, materialenvervoer e.d. en houd uw straat en de toegang tot uw perceel dus zoveel mogelijk vrij.	Buurtgenoten	Op het moment dat vaststaat dat er een serieuze dreiging is	Doe zoveel mogelijk bij daglicht. De condities zijn dan stukken beter dan in het donker.

3. Als het water daadwerkelijk uw buurt bereikt (warme fase)				
Informatievoorziening				
3.1	De coördinator stelt zich regelmatig op de hoogte van de actuele stand van zaken en van de verwachtingen. De coördinator informeert de buurtgenoten. Vraag u bij alles wat u doet af: is het veilig?	Coördinator	Op geregelde tijden	Vijf elementen zijn van belang: <ul style="list-style-type: none"> • Tijdige informatie • Betrouwbare informatie • Hoe hoog komt het te staan? • Wat is de verwachte duur? • Wat moet ik doen?
3.2	Spreek af niet individueel allerlei instanties te gaan benaderen, maar dit aan de coördinator over te laten. Deze informeert de buurtgenoten c.q. de buurtgenoten kunnen hem/haar actief benaderen voor informatie, bijvoorbeeld over de waterstanden.	Buurtgenoten	Op het moment dat er weer een informatie-behoefte is	Doe dit regelmatig, maar niet zo vaak dat de coördinator belemmerd wordt in zijn/haar functioneren.
Mensen en dieren				
3.3	Als dat nog niet is gebeurd: zorg dat kinderen en minder mobiele gezinsleden en buurtgenoten zo nodig alsnog op een veilige plek worden ondergebracht.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	
3.4	Zorg dat mensen (en specifiek kinderen) wegblijven bij het water en zich zeker niet begeven op ondergelopen delen.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Water kan een enorme kracht hebben en complete boomstammen meesleuren. Ondergelopen delen kunnen weg geslagen putdeksels en andere gaten verhullen.
3.5	Als dat nog niet is gebeurd: zorg dat uw (huis)dieren tijdig binnen zijn c.q. op een veilige plek worden ondergebracht. Vergeet daarbij de vissen in uw vijver niet. Zorg bij transport dat u dit doet op een moment dat wegen nog berijdbaar zijn.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Al bij 15 cm water kan een auto niet meer rijden. Rijden door ondergelopen straten geeft ook overlast, omdat het water naar weerskanten wordt opgestuwd.
3.6	Ga bij overstroming niet zomaar door ondergelopen straten rijden of lopen. Er kunnen putdeksels omhoog zijn gekomen of delen van de straat zijn weggespoeld, waardoor er gaten in het wegdek of trottoir kunnen zitten. Neem een peilstok mee en zorg dat iemand met	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Al bij 15 cm water kan een auto niet meer rijden. Rijden door ondergelopen straten geeft ook overlast, omdat het water naar weerskanten wordt opgestuwd.

	een peilstok voor de auto uitloopt als u deze <u>moet</u> gebruiken terwijl de straat al is ondergelopen.			
3.7	Blijf checken of kwetsbare personen die nog in hun woning zijn hulp nodig hebben en of alsnog familie of hulpdiensten gewaarschuwd moeten worden. Informeer de coördinator als u zelf stappen onderneemt.	Buurtgenoten en coördinator	Zo spoedig mogelijk	
In de buurt				
3.8	Zorg dat uw buurt goed bereikbaar blijft voor hulpdiensten, evacuatie, noodreparaties, materialenvervoer en dergelijke en houd uw straat en de toegang tot uw perceel dus zoveel mogelijk vrij.	Buurtgenoten	Op het moment dat vaststaat dat er een serieuze dreiging is	
3.9	Meld gevaarlijke situaties bij de coördinator of in geval van acuut gevaar direct bij de hulpdiensten (zo nodig via 112).	Buurtgenoten	Indien deze zich voordoen	Zie ook bijlage 2.

4. Tijdens hoogwater / wateroverlast				
Informatievoorziening				
4.1	De coördinator stelt zich regelmatig op de hoogte van de actuele stand van zaken en van de verwachtingen. De coördinator informeert de buurtgenoten. Vraag u bij alles wat u doet af: is het veilig?	Coördinator	Op geregelde tijden	Vijf elementen zijn van belang: <ul style="list-style-type: none"> • Tijdige informatie • Betrouwbare informatie • Hoe hoog komt het te staan? • Wat is de verwachte duur? • Wat moet ik doen?
4.2	Spreek af niet individueel allerlei instanties te gaan benaderen, maar dit aan de coördinator over te laten. Deze informeert de buurtgenoten c.q. de buurtgenoten kunnen hem/haar actief benaderen voor informatie, bijvoorbeeld over de waterstanden.	Buurtgenoten	Op het moment dat er weer een informatie-behoefte is	Doe dit regelmatig, maar niet zo vaak dat de coördinator belemmerd wordt in zijn/haar functioneren.
Mensen en dieren				
4.3	Als dat nog niet is gebeurd: zorg dat kinderen en minder mobiele gezinsleden en buurtgenoten zo nodig alsnog op een veilige plek worden ondergebracht.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Doe dat alleen wanneer dat nog veilig is.
4.4	Zorg dat mensen (en specifiek kinderen) wegblijven bij het water en zich zeker niet begeven op ondergelopen delen.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Water kan een enorme kracht hebben en complete boomstammen meesleuren. Ondergelopen delen kunnen weg geslagen putdeksels en andere gaten verhullen.
4.5	Als dat nog niet is gebeurd: zorg dat uw (huis)dieren tijdig binnen zijn c.q. op een veilige plek worden ondergebracht. Vergeet daarbij de vissen in uw vijver niet. Zorg bij transport dat u dit doet op een moment dat wegen nog berijdbaar zijn. Tijdens hoogwater kunt u naar alle waarschijnlijkheid niet meer rijden.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Al bij 15 cm water kan een auto niet meer rijden. Rijden door ondergelopen straten geeft ook overlast, omdat het water naar weerskanten wordt opgestuwd.
4.6	Ga bij overstroming niet zomaar door ondergelopen straten rijden of lopen. Er kunnen putdeksels omhoog zijn gekomen of delen van de straat zijn weggespoeld, waardoor er gaten in het wegdek of trottoir kunnen zitten. Neem een peilstok mee en zorg dat iemand met	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Al bij 15 cm water kan een auto niet meer rijden. Rijden door ondergelopen straten geeft ook overlast, omdat het water naar weerskanten wordt opgestuwd.

	een peilstok voor de auto uitloopt als u deze <u>moet</u> gebruiken terwijl de straat al is ondergelopen.			
4.7	Blijf checken of kwetsbare personen die nog in hun woning zijn hulp nodig hebben en of eventueel familie of hulpdiensten gewaarschuwd moeten worden. Informeer de coördinator als u zelf stappen onderneemt.	Buurtgenoten en coördinator	Zo spoedig mogelijk	
In de buurt				
4.8	Indien de buurt geëvacueerd moet worden of mensen hun woningen zelfstandig verlaten: instellen van bewaking, wegafzetting en dergelijke in afstemming met gemeente en hulpdiensten.	Coördinator	Direct bij evacuatie	De verantwoordelijkheid voor wegafzettingen, handhaving en dergelijke ligt niet bij de bewoners, maar het kan verstandig zijn om (tijdelijk) in afwachting van de verantwoordelijken alvast zelf maatregelen te nemen. Doe dat wel op een verstandige en passende wijze en zo mogelijk in afstemming met hulpdiensten en gemeente. En: alleen wanneer dat nog veilig is!
4.9	Meld gevaarlijke situaties bij de coördinator of in geval van acuut gevaar direct bij de hulpdiensten (zo nodig via 112).	Buurtgenoten	Indien deze zich voordoet	
4.10	Zorg dat uw buurt goed bereikbaar blijft voor hulpdiensten, evacuatie, noodreparaties, materialenvervoer en dergelijke en houd uw straat en de toegang tot uw perceel dus zoveel mogelijk vrij.	Buurtgenoten	Op het moment dat vaststaat dat er een serieuze dreiging is	
4.11	Maak, als u daar mogelijkheden toe heeft, af en toe ook foto's en filmpjes van de situatie thuis en in de buurt.	Buurtgenoten	Indien mogelijk	Doe dat alleen wanneer het ook veilig is.
4.12	Bij terugtrekkend water: blijf de situaties op veiligheid beoordelen en raadpleeg zo nodig eerst deskundigen van gemeente, hulpdiensten, waterschap en dergelijke als u twijfelt.	Buurtgenoten/coördinator	Indien zich dat voordoet	De gemeente geeft het "sein veilig" (via L1 Radio en/of de coördinator).

5. Na hoogwater / wateroverlast				
Informatievoorziening				
5.1	De coördinator stelt zich regelmatig op de hoogte van de actuele stand van zaken en van de verwachtingen. De coördinator informeert de buurtgenoten.	Coördinator	Op geregelde tijden	Vier elementen zijn van belang: <ul style="list-style-type: none"> • Tijdige informatie • Betrouwbare informatie • Wanneer zakt het water? • Wat moet ik doen?
5.2	Spreek af niet individueel allerlei instanties te gaan benaderen, maar dit aan de coördinator over te laten. Deze informeert de buurtgenoten c.q. de buurtgenoten kunnen hem/haar actief benaderen voor informatie, bijvoorbeeld over de waterstanden.	Buurtgenoten	Op het moment dat er weer een informatie-behoefte is	Doe dit regelmatig, maar niet zo vaak dat de coördinator belemmerd wordt in zijn/haar functioneren.
Mensen en dieren				
5.3	Blijf de situaties op veiligheid beoordelen en raadpleeg zo nodig eerst deskundigen van gemeente, waterschap en dergelijke als u twijfelt.	Buurtgenoten	Permanent	De gemeente geeft het "sein veilig" (via L1 Radio en/of de coördinator).
5.4	Breng kinderen en (huis)dieren pas terug op het moment dat u zeker weet dat de situatie veilig is en blijft.	Buurtgenoten	Op het moment dat de situatie veilig is en blijft	
5.5	Zolang er water staat: ga niet zomaar door ondergelopen straten rijden of lopen. Er kunnen putdeksels omhoog zijn gekomen of delen van de straat zijn weg gespoeld, waardoor er letterlijk gaten in het wegdek of trottoir kunnen zitten. Neem een peilstok mee en zorg dat iemand met een peilstok voor de auto uitloopt als u deze moet gebruiken terwijl de straat al is ondergelopen.			Al bij 15 cm water kan een auto niet meer rijden. Bovendien veroorzaakt u door het rijden opstuwing van het water richtingen woningen en tuinen. Blijf beschermingsmiddelen gebruiken (handschoenen, waadpak en dergelijke) zo lang er water staat.

Maatregelen thuis				
5.6	Zorg dat mensen nagaan of (delen van) hun woning/tuin nog stabiel zijn. Raadpleeg bij twijfel een deskundige voordat mogelijk instabiele delen worden betreed.	Buurtgenoten	Na het hoogwater	Pomp niet zomaar water weg uit kelders. Dit kan schade veroorzaken aan de fundering. Begin in elk geval pas met pompen op het moment dat de druk binnen en buiten gelijk is. Dus niet pompen zo lang er buiten nog water tegen uw woning aan staat.
5.7	Maak foto's en filmpjes van de schade.	Buurtgenoten	Op het moment dat de situatie veilig is en blijft	Doe dat alleen wanneer het ook veilig is.
5.8	Breng goederen, voertuigen en dergelijke pas weer terug als u zeker weet dat de situatie veilig en stabiel is en de ruimten waar ze thuis terug worden geplaatst geen schade hebben opgelopen en stabiel zijn.	Buurtgenoten	Op het moment dat de situatie veilig is en blijft	De gemeente geeft het "sein veilig" (via L1 Radio en/of de coördinator).
In de buurt				
5.9	Meld gevaarlijke situaties bij de coördinator of in geval van acuut gevaar direct bij de hulpdiensten (zo nodig via 112).	Buurtgenoten	Indien deze zich voordoet	
5.10	Meld schade aan openbare eigendommen die gevaar oplevert of kan opleveren bij de coördinator, zodat deze ze kan verzamelen en aan de verantwoordelijke instanties kan doorgeven.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	
5.11	Meld nieuwe bomen, takken, afval en ander materiaal in de waterstroom. Dat geldt ook voor materiaal dat via de waterstroom op uw perceel terecht is gekomen.	Buurtgenoten	Zo spoedig mogelijk	Doe dit meteen in het geval van acuut gevaar. Voor zaken die geen acuut gevaar opleveren: doe dit op een moment dat "de rust" weer enigszins is teruggekeerd en u constateert dat de zaken nog ("steeds") niet zijn opgeruimd. Op openbare wegen en dergelijke: bij de gemeente In de waterloop of direct daaraan grenzend: bij het waterschap

				Meldingen via de telefoon: 088 – 88 90 100. Buiten kantoor tijden 0800-0341 of: info@waterschaplimburg.nl .
5.12	Stuur foto's en filmpjes van de situatie per e-mail op naar: info@waterschaplimburg.nl .	Buurtgenoten	Zodra u daar gelegenheid toe heeft	Dit is voor het waterschap een heel belangrijke bron van informatie over opgetreden waterstanden. Het waterschap gebruikt de beelden voor het controleren van zijn modellen: op basis van een foto kan van een hoogtekaart (AHN4) en de hoogte van het water in het terrein op de foto, de opgetreden waterstand worden afgeleid. Op basis van de beelden kijkt het waterschap of de opgetreden waterstanden goed overeenkomen met zijn berekening.
5.13	Stel lopende vragen via de coördinator en primair bij de gemeente.	Buurt/buurtgenoten	Zodra die aan de orde zijn	Mocht een vraag niet voor de gemeente bestemd zijn, dan geeft de gemeente die vraag door naar de instantie waarvoor ze wel bestemd is. Spreek vóóraf met de gemeente af dat ze dit ook terugkoppelt naar de melder.
5.14	Evalueer, als u weer (enigszins) in gewone doen bent de hele situatie, eerst in uw buurt en dan samen met uw gemeente. Gebruik uw ervaringen om verbeteringen aan te brengen in dit draaiboek/deze checklists, in de beschermingsmiddelen, afspraken met de gemeente en andere instanties, enzovoorts.	Buurt	Zodra u daar gelegenheid toe heeft	

Checklists

Bijlage 1: Onderwerpen ter bespreking met gemeente (en desgewenst andere instanties)

Deze bijlage bevat een lijst van onderwerpen en aandachtspunten bij het coördineren van de samenwerking tussen uw buurt en de gemeente.

Informatie & coördinatie

- Bespreek het buurtdraaiboek met de gemeente en heb hier specifiek aandacht voor wat inwoners wel en niet zelf mogen doen.
 - Bespreek centrale (tijdelijke) maatregelen in uw buurt die soelaas kunnen bieden bij hoogwater, zoals veilige parkeerplekken.
 - Bespreek of het mogelijk is bepaalde voorzieningen in de buurt waterbestendig te maken, zoals elektriciteitskastjes.
 - Maak afspraken met de gemeente/het waterschap over het bestellen en leveren van zandzakken. Ga ook na waar bij (dreigend) hoogwater zo nodig extra zandzakken besteld of afgehaald kunnen worden. Bekijk of er nadere afspraken gemaakt moeten worden over de juiste samenstelling en het gewicht van de zakken. Maak ook afspraken met de gemeente over gebruikte zandzakken. Meestal moeten die als vervuilde grond worden behandeld.
- Bespreek met de gemeente de calamiteitenkaart die voortkomt uit het buurtdraaiboek. Hierop staat alle relevante informatie tijdens hoogwater/wateroverlast, zoals telefoonnummers en spullen om mee te nemen bij een evacuatie.
- Bespreek met de gemeente of het handig/praktisch realiseerbaar is dat de buurtcoördinator ten tijde van hoogwater een plek in het gemeentehuis heeft. Zo zijn er altijd directe lijnen.
- Bespreek met de gemeente of op de gemeentewebsite een apart, permanent gedeelte ingericht kan worden over hoogwater/wateroverlast, zodat alle lokale informatie daarover overzichtelijk bij elkaar staat.
- Spreek met de gemeente af dat zij vragen die niet voor haar zijn bestemd meteen doorgeeft aan de bevoegde instantie en dit ook terugkoppelt naar de melder.
- Stel een mechanisme op voor regelmatige herziening en evaluatie van het buurtdraaiboek in samenwerking met de gemeente om ervoor te zorgen dat het up-to-date en effectief blijft.

Maak afspraken over een eventuele evacuatie van de buurt. Deze afspraken moeten bijvoorbeeld de volgende zaken bevatten:

- Vluchtroutes en alternatieve vluchtroutes. Houd bij de planning hiervan rekening met het opnieuw opstuwven van water door het langsrijden van voertuigen en het extra risico dat dit met zich meebrengt voor aanwonenden;
- Opvanglocaties voor burgers die evacueren uit het gebied;
- Publieke schuilplaatsen voor burgers om te schuilen binnen het overstroomde gebied;
- Vervoersbedrijven die bereid zijn om te helpen in het geval van een evacuatie;
- Vervoer voor hulpdiensten;
- Fysieke knelpunten in de omgeving die evacuatie belemmeren.

Maak afspraken over de inhoud van een gemeentelijke brief bij eventuele evacuatie. Deze brief moet bijvoorbeeld de volgende zaken bevatten:

- Uitleg over status: betreft het een advies om te vertrekken of een verplichting om te evacueren?;
- Duidelijke plattegrond en omschrijving van het te evacueren gebied;
- Informatie over welke routes openblijven en naar verwachting begaanbaar zijn;
- Tijdstip waarop men uiterlijk geëvacueerd moet zijn;
- De dorpelhoogte per woning en de verwachte waterstand, zodat mensen weten op welke hoogte zij hun spullen veilig kunnen stellen;
- Een tijdelijke opvangplek in de buurt voor personen die niet bij familieleden of kennissen ondergebracht kunnen worden;

- De wijze waarop de woningen worden bewaakt tegen ramptoeristen en plundersaars;
- Informatie over actuele waterstanden en voorspellingen: verwijzing naar betrouwbare en tijdige informatie;
- Een informatienummer waar mensen met vragen terecht kunnen;
- Advies over individuele maatregelen: bijvoorbeeld afsluiten van gas, water en elektriciteit.

Maak afspraken met de gemeente over risicocommunicatie. In risicocommunicatie met de burger zijn de volgende factoren belangrijk:

- Betrouwbaarheid en eerlijkheid;
- Erken onzekerheid en leg uit hoe hiermee omgegaan wordt;
- Houd rekening met belangen en emoties van inwoners;
- Bied helder handelingsperspectief aan inwoners;
- Zorg dat deze risicocommunicatie inclusief bereikbaar is, bijvoorbeeld door (ook) 'traditionele' communicatiemiddelen, zoals een geluidswagen, in te zetten.

Bijlage 2: Individuele maatregelen in en rond de woning

Fase 1	Vóór wateroverlast (koude fase)	Check
1.1	Neem de brochure 'Bescherming tegen wateroverlast. Dit kan ik zelf doen! Samen met ons' door. Deze is te vinden op https://www.waterschaplimburg.nl/publish/pages/4112/wib_boekje_wateroverlast_in_je_woning_1.pdf	O
1.2	Stel een noodpakket samen en berg dit op een droge, goed bereikbare plek op. Kijk voor meer informatie op wacht-niet-op-water.nl/stel-een-noodpakket-samen . <ul style="list-style-type: none"> ☐ Flessen water (3L p.p. per dag) ☐ Eten (lang houdbaar) ☐ Radio op batterijen ☐ Powerbank ☐ Zaklamp op batterijen ☐ Kaarsen & lucifers ☐ Lijst met belangrijke telefoonnummers ☐ Beschermingsmiddelen tegen vuil water ☐ Dekens ☐ Fluitje ☐ Contant geld ☐ Medicijnen & hygiëneproducten ☐ Kopieën van legitimatiebewijzen ☐ Reservesleutels huis & auto ☐ EHBO-does ☐ Peilstok 	O
1.3	Maak regelmatig uw dakgoten schoon, zodat de waterafvoer niet verstopt raakt door bijvoorbeeld bladeren.	O
1.4	Zorg voor "watervriendelijk" oppervlak in uw tuin: met alleen tegels of andere verharding kan het water niet (snel genoeg) in de bodem wegzakken. Kijk voor meer informatie op waterklaar.nl .	O
1.5	Zet een regenton in de tuin om te voorkomen dat het riool overbelast raakt en regenwater richting uw huis stroomt. Kijk voor meer informatie op waterklaar.nl .	O
1.6	Bekijk of uw regenwaterafvoer afgekoppeld kan worden van het riool. Kijk voor meer informatie op waterklaar.nl .	O
1.7	Loop de inrichting van uw huis na: zet bij voorkeur geen apparatuur, zoals de cv-ketel, wasmachine, droger, etc., niet in laaggelegen ruimten in uw huis. Zorg zo mogelijk ook dat de meterkast niet onder kan lopen.	O
1.8	Overweeg om een aparte groep met aardlekschakelaar in uw meterkast aan te leggen ten behoeve van een solitaire wandcontactdoos in de groepenkast (dus geen groep voor verder in huis). Op deze wandcontactdoos kunnen pompen, lampen en andere hulpmiddelen worden aangesloten. Zelfs een stroomkabel naar de burens is hiermee mogelijk.	O
1.9	Overweeg de aanschaf van pompen/generatoren (ten behoeve van lagergelegen ruimten). Realiseer u dat pompen niet meer werken op het moment dat de stroom uitvalt, tenzij u over een aggregaat beschikt en dit aggregaat op een veilige plek staat. Denk vooraf goed na of pompen zin heeft en waar u naartoe pompt (u wilt natuurlijk niet dat uw burens uw water erbij krijgen).	O
1.10	Maak een "verhuisplan" (met plattegrond), onder andere voor het snel verplaatsen en veilig onderbrengen van kwetsbare en waardevolle voorwerpen, die op plekken staan die onder (kunnen) lopen. Denk ook na over wie zo'n verhuisplan kan uitvoeren op momenten dat u op vakantie bent.	O
1.11	Installeer de App WaterstandLimburg en stel een alert in. U kunt ook de website www.waterstandlimburg.nl raadplegen. Raadpleeg daarnaast ook: www.waterschaplimburg.nl/waterbeeld	O
1.12	Check inboedel-, opstal- en voertuigenverzekeringen op verzekerde waarden, dekkingsgraad, eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van wateroverlast en eigen risico. Wissel ervaringen met uitkeringen door verzekeringen bij buurtgenoten/anderen uit.	O
Fase 2	Bij dreigende wateroverlast (lauwe fase)	Check
2.1	Zet uw verhuisplan in werking (zie 1.10).	

2.2	Plaats de schotten en andere beschermingsmiddelen. Zorg dat pompen en aggregaten gebruiksklaar zijn.	☐
2.3	Verplaats dieren en voertuigen	☐
2.4	Haal losse spullen uit je tuin naar binnen, anders drijven ze misschien weg. Denk hierbij aan afvalcontainers, tuinstoelen en bloembakken.	☐
2.5	Bescherm ramen zo goed mogelijk tegen drijfhout en andere drijvende voorwerpen.	☐
2.6	Eventueel: markeer uw vijver en/of zwembad. Op het moment dat de tuin onderloopt, zijn deze niet meer zichtbaar.	☐
2.7	Eventueel: ga na of u gevaarlijke of giftige stoffen in huis hebt die weg kunnen drijven en/of waarvan de inhoud in het water terecht kan komen.	☐
Fase 3	Als het water daadwerkelijk uw woning bereikt (warme fase)	Check
3.1	Controleer de inhoud van uw noodpakket (zie 1.2). Laad mobiele telefoons, powerbanks en batterijen volledig op. Kijk voor meer informatie op wacht-niet-op-water.nl/stel-een-noodpakket-samen .	☐
3.2	Berg kostbare en persoonlijke spullen op een veilige en afsluitbare plek, bij voorkeur in een waterbestendige box, zodat deze snel meegenomen kunnen worden in het geval van evacuatie.	☐
3.3	Als u dat nog niet gedaan hebt: zet uw auto op een (hogere) plek waar geen water komt. Wellicht komt het zover dat u moet evacueren. Zorg voor een volle brandstoftank en bedenk welke routes u veilig kunt nemen.	☐
3.4	Als u dat nog niet gedaan hebt: verplaats uw (huis)dieren naar een veilige plek. Vergeet de vissen in uw vijver niet.	☐
3.5	Eventueel: denk aan uw medicijnen, medische apparatuur, contactlenzen(vloeistoffen), etc.	☐
3.6	Schakel gas en elektriciteit uit om brand, kortsluiting en gaslekkages te voorkomen. U kunt de elektriciteit uitschakelen door de hoofdschakelaar in de meterkast om te zetten. Het gas schakelt u uit door de gaskraan dicht te draaien.	☐
3.7	Heeft u geen terugslagkleppen op uw afvoeren laten installeren? Stop dan een zware (zand)zak in de toiletten, wastafels en afvoerputjes zodat het rioolwater niet binnenkomt.	☐
3.8	Controleer vluchtwegen, zodat u weet hoe u uw huis kunt verlaten als dat door de voordeur niet meer mogelijk is. Denk bijvoorbeeld aan een dakraam of ladder. Bedenk ook mogelijke routes als u met spoed uw buurt moet verlaten.	☐
Fase 4	Tijdens wateroverlast/hogwater	Check
Controleer bij een eventuele evacuatie de volgende punten. Let op: volg altijd de instructies van de autoriteiten op.		
4.1	Controleer dat niemand meer in of rondom de woning aanwezig is.	☐
4.2	Zorg zo nodig voor bewaking van uw woning.	☐
4.3	Zorg dat u warme kleding aan heeft, zorg voor regenkleding en stevige schoenen, zorg zo nodig voor dekens.	☐
4.4	Neem een tas mee met noodzakelijke en kostbare persoonlijke eigendommen mee, zoals uw legitimatiebewijs, mobiele telefoon, portemonnee en eventuele medicijnen.	☐
4.5	Laat familie/kennissen tijdig weten wat u gaat doen en waar u naartoe gaat.	☐
4.6	Blijf luisteren naar de rampenzender L1 Radio.	☐
Fase 5	Na hoogwater / wateroverlast	Check
5.1	Controleer gas en stroom voor u deze weer gebruikt. Heeft u problemen of twijfels? Bel dan Enexis via 0800-9009. Hetzelfde geldt voor elektrische apparaten en tv- en internetaansluitingen die schade hebben opgelopen.	☐

5.2	Spoel de waterleidingen goed door. Reinig ontluicht en verwarm uw woning.	0
5.3	In het water dat op straat en in uw huis staat, kunnen allerlei bacteriën en schadelijke stoffen zitten. Na wateroverlast blijft er een laag vuil slib achter in uw huis, tuin en op straat. Kijk wat u hiertegen kunt doen op wachtnietopwater.nl/verwijder-water-en-slib .	0
5.4	Maak foto's van eventuele schade en overleg met uw verzekeraar over de afhandeling hiervan.	0
5.5	Meld gevaarlijke situaties bij de gemeente en in acute, levensbedreigende gevallen via 112.	0

